

Sygn. akt *I AGa 406/21*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w P. I Wydział Cywilny i Własności Intelktualnej

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Kaźmierczak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Surażyńska

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2022 r. w P.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko J. O.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego J. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 27 sierpnia 2021 r. sygn. akt (...)

1. zmienia zaskarżony wyrok w zakresie powództwa głównego w ten sposób, że:

I. oddala powództwo;

II. kosztami postępowania obciąża powoda (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Okręgowym w P.,

2. zasądza od powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz pozwanego J. O. 6988 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Kaźmierczak

Sygn. akt I AGa 406/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 kwietnia 2016 r., wniesionym pierwotnie do Sądu Rejonowego w K., powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. O., kwoty 58.744,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 13 maja 2016 r. Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w K. uwzględnił w całości żądanie pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany w pierwszej kolejności podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej sądu. Nadto podnosząc zarzut potrącenia, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powoda kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pismem z dnia 15 września 2016 r. pozwany złożył pozew wzajemny, w którym domagał się zasądzenia od powoda (pозwanego wzajemnego) na swoją rzecz kwoty 98.099,26 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

a) od kwoty 84.870 zł od dnia 7 września 2016 r. do dnia zapłaty,

b) od kwoty 13.229,26 zł od dnia 7 września 2016 r. do dnia zapłaty,

a także obciążenie powoda (pозwanego wzajemnego) kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Powód (pозwany wzajemny) nie złożył odpowiedzi na pozew wzajemny.

Postanowieniem z dnia 20 września 2016 r. Sąd Rejonowy w K. przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.. Z kolei postanowieniem z dnia 15 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w K. stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w P..

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2021r, zaocznym w odniesieniu do powództwa wzajemnego Sąd Okręgowy w P. w zakresie powództwa głównego zasądził od pozwanego (powoda wzajemnego) na rzecz powoda (pозwanego wzajemnego) kwotę 58.744,80 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 8 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, kosztami powództwa głównego obciążył w całości pozwanego (powoda wzajemnego), pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu;

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. oraz pozwany J. O. prowadzący działalność pod nazwą Z., są przedsiębiorcami.

W dniu 27 maja 2015 r. powód jako sprzedawca i pozwany jako kupujący zawarli umowę, przedmiotem której była sprzedaż rzeczy ruchomej w postaci jednej używanej, kompletnej turbiny wiatrowej V. V. o mocy znamionowej 1000kW, wysokości wieży na osi turbiny 100m, średnicy rotora 80 m, numerze seryjnym (...), rok produkcji 2002 oraz usługa w postaci demontażu turbiny na terenie Niemiec, transportu turbiny do Polski, posadowieniu jej na działce w miejscowości G., woj. (...), gmina M., a także montaż i rozruch turbiny (§ 1 ust. 1 umowy).

Zakres sprzedaży obejmował w szczególności:

- 1) kompletną maszynownię z przekładnią i generatorem,
- 2) łopaty rotora (trzy sztuki włącznie z głowicą) rozpiętość 80m,
- 3) wieżę z rury stalowej (100m wysokość osi rotora),
- 4) sterowanie instalacji i kabel sterowniczy przynależny do turbiny,
- 5) kabel wydajnościowy z maszynowni do szafy sterowniczej,
- 6) dokumentację serwisową turbiny,
- 7) ring fundamentowy nie będący częścią składową turbiny (§ 1 ust. 3 umowy).

Do obowiązków sprzedawcy (powoda) należały w szczególności:

a) załadunek i transport wszystkich elementów turbiny z Niemiec do Polski na działkę w miejscowości wskazanej przez kupującego w § 1 ust. 1 pkt 2,

b) rozładunek turbiny na działce w miejscowości wskazanej przez kupującego w § 1 ust. 1 pkt 2 (§ 1 ust. 4 umowy).

Ponadto sprzedawca w zakresie elektrowni wiatrowej, o której mowa w § 1 ust. 1 umowy, dokonać miał:

1) montażu (posadowienie i skręcenie) wieży, skręcenia i zamontowania łopat i generatora, sprawdzenia połączeń śrubowych kluczem dynamometrycznym,

2) przeglądu po upływie 150 motogodzin w ramach umówionego wynagrodzenia oraz sprawdzenia i konfiguracji połączeń śrubowych turbiny,

3) uruchomienia turbiny, podjęcia wszelkich czynności serwisowych zmierzających do doprowadzenia jej do pełnej sprawności technicznej,

4) wydania kupującemu dokumentacji serwisowej dotyczącej turbiny (§ 1 ust. 5 umowy).

W zamian za należyte i kompletne spełnienie przez sprzedawcę wszystkich świadczeń wynikających z umowy, kupujący zobowiązał się zapłacić sprzedawcy wynagrodzenie określone w § 5 umowy (§ 1 ust. 6 umowy).

Sprzedawca w § 2 umowy oświadczył m.in., że turbina jest sprawna technicznie i zobowiązał się do zachowania najwyższej staranności przy realizacji zobowiązania wynikającego z umowy. Sprzedawca zobowiązał się także zapewnić wszelki sprzęt, materiały, surowce, zaplecze osobowe itp., potrzebne do załadunku, transportu, rozładunku, montażu i rozruchu turbiny. Strony oświadczyły także, że jeżeli kupujący wyrazi zainteresowanie, sprzedawca na podstawie przekazanego projektu wykonawczego i po zapoznaniu się ze specyfiką działki w miejscowości wskazanej przez kupującego, przygotuje ofertę cenową na wykonanie stopy fundamentowej, drogi wewnętrznej, placu manewrowego oraz przyłącza elektroenergetycznego. Na tę okoliczność strony miały przygotować odrębną umowę (§ 2 ust. 2, 3 i 4 umowy).

Wynagrodzenie w zakresie przedmiotu umowy opisanego w § 1 ust. 1 pkt 1 umowy, strony ustaliły na kwotę 3.000.000 zł netto, zaś za wykonanie przedmiotu umowy określonego w § 1 ust. 1 pkt 3 umowy – 100.000 zł netto, przy czym wynagrodzenie za montaż turbiny miało wynosić 60.000 zł netto, a za uruchomienie turbiny – 40.000 zł netto.

Nadto strony uzgodniły, że sprzedawca, na poczet wynajmu dźwigów do montażu turbiny oraz innego niezbędnego sprzętu ciężkiego, otrzyma od kupującego zaliczkę na poczet kosztów wynajmu, która zostanie ustalona przez strony. Porozumienie co do warunków wynajmu dźwigów do montażu turbiny oraz innego niezbędnego sprzętu ciężkiego, strony miały zawrzeć w odrębnej umowie (§ 5 ust. 1, 6 i 8 umowy). Ostatecznie między stronami nie doszło do zawarcia odrębnej umowy w tej kwestii. Jednakże z ustaleń stron wynikało, że powód miał pokryć koszty usług dźwigowych potrzebnych do rozładunku rozdzielni elektrycznej i przesunięcia gondoli na placu budowy, a pozwany – koszty usług dźwigowych potrzebnych do złożenia elementów wiatraka (łopat z rotorem) oraz posadowienia już złożonego wiatraka.

Sprzedawca zobowiązał się wykonać powierzone mu roboty montażowe zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami sztuki budowlanej, aktualnym stanem wiedzy technicznej, obowiązującymi normami, przepisami branżowymi i standardami obowiązującymi dla realizacji objętej umową, wytycznymi kupującego, a także kierując się zasadami gospodarności oraz zachowując wymagania Polskich Norm, obowiązujących w chwili odbioru robót składających się na przedmiot umowy.

Obowiązkiem sprzedającego (powoda) było powołanie kierownika budowy oraz – jeśli będzie taka potrzeba – inspektora nadzoru (§ 7 ust. 1 i 2 umowy).

W trakcie realizacji powyższej umowy, strony w dniu 31 sierpnia 2015 r. zawarły kolejną umowę, przedmiotem której była budowa przez powoda przyłącza elektroenergetycznego dla elektrowni wiatrowej, nabytej przez pozwanego na podstawie umowy z dnia 27 maja 2015 r.

Uzgodnione wynagrodzenie powoda miało wynosić 285.000 zł netto (350.550 zł brutto) i miało być płatne w terminie 7 dni od wystawienia i doręczenia faktury pozwanemu.

Stosownie do treści umowy, pozwany miał zapłacić na rzecz powoda 80% wartości wynagrodzenia (tj. 228.000 zł netto + VAT) w terminie 7 dni od podpisania umowy. Kwota ta miała stanowić zapłatę za materiały zakupione dla prawidłowego wykonania prac. Pozostałe 20% wynagrodzenia (w kwocie 57.000 zł netto + VAT) miało stanowić robocizną i być płatne w terminie 7 dni, wskazanym na fakturze wystawionej przez powoda, pod warunkiem uprzedniego usunięcia wszystkich wad i usterek wskazanych w protokole odbioru (§ 5 umowy).

Za zobowiązania wobec osób trzecich, zaciągnięte przez jedną za stron w związku z realizacją niniejszej umowy, druga strona nie ponosiła odpowiedzialności (Postanowienia końcowe ust. 1 umowy).

W wykonaniu powyższych ustaleń pozwany zapłacił na rzecz powoda kwotę 280.440 zł brutto (228.000 zł netto + VAT).

Powód wykonał przyłącze zgodnie z umową, na dowód czego został sporządzony protokół odbioru przyłącza z dnia 30 listopada 2015 r.

Po wykonaniu umowy i sporządzeniu protokołu odbioru, powód wystawił na rzecz pozwanego fakturę VAT nr (...) na kwotę 70.110 zł brutto, z terminem zapłaty do dnia 7 grudnia 2015 r. Pozwany nie zapłacił powyższej kwoty w terminie wskazanym na fakturze.

W dniu 13 stycznia 2016 r. pozwany przelał na rachunek powoda kwotę 11.365,20 zł wskazując, że czyni to tytułem zapłaty za fakturę nr (...) pomniejszoną o kompensatę z fakturami (...).

Powyższe faktury pozwany wystawił w związku z pokryciem kosztów usług dźwigami.

I tak: powód zawarł z M. R. L. umowę o świadczenie usług dźwigiem, w celu rozładowania i posadowienia przywiezionej przez powoda turbiny. W związku z wykonaniem tej usługi, R. L. w dniu 31 lipca 2015 r. wystawił na rzecz pozwanego fakturę nr (...) na kwotę 40.885,20 zł brutto, którą pozwany w całości zapłacił. Następnie w dniu 12 stycznia 2016 r. pozwany wystawił na rzecz powoda fakturę nr (...) na powyższą kwotę, wskazując jako sposób zapłaty kompensatę.

Z kolei w celu złożenia łopaty z rotorem oraz przestawienia gondoli, powód w dniu 6 listopada 2015 r. polecił pozwanemu wynajęcie dźwigów do tych czynności i podał kontakt do firm, które się tym zajmują. W związku z powyższym pozwany nawiązał kontakt z tymi firmami i zamówił usługę żurawiem (...) oraz żurawiem (...) w Przedsiębiorstwie Usługowo – Handlowym (...) Sp. z o.o., przy pomocy których powód miał złożyć łopaty z rotorem oraz dokonać przestawienia gondoli. Jednakże z uwagi na zbyt małą ilość miejsca na placu budowy, za który odpowiadał powód, dźwigi wykonały jedynie usługę rozładowania rozdzielni elektrycznej i przesunięcia gondoli, nie wykonały natomiast złożenia łopaty z rotorem. Powyższej czynności dokonano później z użyciem dźwigów zamówionych przez pozwanego w innej firmie (...) Sp. z o.o., za którą to usługę pozwany również zapłacił.

Z tytułu wykonanych usług (...) Sp. z o.o. wystawiła na rzecz pozwanego w dniu 25 listopada 2015 r. fakturę nr (...) na kwotę 17.859,60 zł, którą pozwany w całości uiszczył. Następnie pozwany w dniu 12 stycznia 2016 r. wystawił na rzecz powoda fakturę nr (...) na powyższą kwotę, wskazując jako sposób zapłaty kompensatę.

W dniu 18 stycznia 2016 r. powód, zauważywszy na swoim koncie przelew od pozwanego z dnia 13 stycznia 2016 r. na kwotę 11.365,20 zł, zwrócił się do pozwanego o wyjaśnienie o jakich kompensatach była mowa w tytule przelewu.

W odpowiedzi na powyższe tego samego dnia pracownik pozwanego przesłał powodowi mailowo opisane wyżej faktury.

W reakcji na przesłane faktury powód poprosił o szczegółowe wyjaśnienie czego te faktury dotyczą i co dokładnie zawiera się w zapisie „refaktura za usługi dźwigowe wraz z dojazdem” i „refaktura za usługę żurawiem (...) i (...) wraz z dojazdem”.

W odpowiedzi na powyższą prośbę powoda, pozwany w dniu 18 stycznia 2016 r. przesłał powodowi mailowo wyjaśnienie odnośnie kompensat, wskazując, że jeśli chodzi o fakturę nr (...), to dotyczy ona kosztów dźwigów wynajętych zgodnie z poleceniem powoda z dnia 6 listopada 2015 r., w celu wykonania przez niego usługi złożenia łopaty z rotorem, a która to usługa nie została przez powoda wykonana. W związku z tym pozwany obciążył powoda kosztami związanymi z wynajęciem dodatkowego, niepotrzebnego dźwigu.

Jeśli zaś chodzi o fakturę nr (...), pozwany wyjaśnił, że jest to refaktura kosztów wynajęcia i opłacenia dźwigów do rozładowania i posadowienia turbiny w miejscowości G., które to koszty – zgodnie z umową z dnia 27 maja 2015 r. – obciążały sprzedającego.

Powód pismem z dnia 15 marca 2016 r. odesłał poznanemu faktury nr (...) bez księgowania wskazując, że ich nie uznaje, albowiem według umowy i wzajemnych ustaleń, koszty te obciążały pozwanego.

W trakcie montażu turbiny przez powoda, ze względu na konieczność wymiany śrub do montażu, powód zaproponował, że dokona ich zakupu i wymiany, na co pozwany się zgodził. Powód dokonał zatem zakupu i zamontowania śrub, w związku z czym w dniu 4 września 2015 r. wystawił na rzecz pozwanego fakturę nr (...) na kwotę 84.870 zł brutto, która została przez pozwanego zapłacona.

Po dokonaniu montażu turbiny i wymianie śrub, elektrownia wiatrowa nieustannie ulegała awariom. W związku z tym pozwany zlecił dokonanie przeglądu technicznego turbiny. Raport techniczny wskazywał, że stan ogólny elektrowni wiatrowej świadczy o niedbałym i nieprofesjonalnym przygotowaniu jej do instalacji, jak również niedbałym przeprowadzeniu montażu przez powoda. Wnioski raportu wskazywały na liczne braki w osprzęcie, wadliwość zamontowanych komponentów oraz uszkodzenie części, które – zgodnie z treścią raportu – musiały być naprawione lub zakupione przed uruchomieniem, co powodowało dodatkowe koszty. Nadto z raportu tego wynikało, że śruby zastosowane do połączenia gondoli z wieżą oraz rotora z gondolą, nie odpowiadały specyfikacji producenta i certyfikatowi próby typu dla (...), co powodowało konieczność wymiany śrub na odpowiednie. Także szpilki zastosowane w połączeniu skrzydeł z piastą, nie odpowiadały specyfikacji producenta, ani certyfikatowi próby typu dla (...), a nadto były zardzewiałe, co również powodowało konieczność ich wymiany.

Pozwany poniósł także koszty trzymiesięcznego serwisu turbiny wiatrowej oraz wymiany szpilek przez firmę (...) PL (...) z o.o., w wysokości 13.229,26 zł, który umożliwił jej tymczasowy rozruch tak, by mimo niewłaściwych śrub, mogła pracować i generować jak najmniejsze straty. Pozwany pismem z dnia 30 sierpnia 2016 r. wezwał powoda do zapłaty kwoty 98.099,26 zł, na którą składała się kwota 84.870 zł uiszczona przez pozwanego tytułem zapłaty za zakupione przez powoda i zamontowane na turbinie wiatrowej niewłaściwe śruby oraz kwota 13.229,26 zł tytułem poniesionych przez pozwanego kosztów 3 – miesięcznego serwisu turbiny wiatrowej, będącego konsekwencją zamontowania na niej przez powoda niewłaściwych śrub. W wezwaniu tym pozwany wyznaczył powodowi termin do dnia 6 września 2016 r. na zapłatę całej żądanej kwoty.

Powód do dnia wydania wyroku w niniejszej sprawie, nie zapłacił na rzecz pozwanego powyższej należności w żadnej części.

W tak ustalonym stanie faktycznym w odniesieniu do powództwa głównego Sąd Okręgowy zważył, iż powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. O., kwoty 58.744,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 grudnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, wywodząc swoje roszczenie z treści art. 647 kc oraz § 5 łączącej

strony umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. § 5 umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. stanowił, że powodowi za wykonanie przedmiotu umowy przysługiwać miało w kwocie 285.000 zł netto powiększone o podatek VAT (350.550 zł brutto) i miało być płatne w terminie 7 dni od wystawienia i doręczenia faktury pozwanemu. Przy czym stosownie do treści § 5 ust. 2 umowy, pozwany miał zapłacić na rzecz powoda 80% wartości wynagrodzenia (tj. 228.000 zł netto + VAT) w terminie 7 dni od podpisania umowy. Kwota ta miała stanowić zapłatę za materiały zakupione dla prawidłowego wykonania prac. Pozostałe 20% wynagrodzenia (w kwocie 57.000 zł netto + VAT) miało stanowić zapłatę za robociznę i być płatne w terminie 7 dni, wskazanym na fakturze wystawionej przez powoda, pod warunkiem uprzedniego usunięcia wszystkich wad i usterek wskazanych w protokole odbioru. Fakt zawarcia oraz treść umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. nie była między stronami sporna. Bezsporne było również, że w wykonaniu powyższych ustaleń pozwany zapłacił na rzecz powoda 80% ceny tj. kwotę 280.440 zł brutto (228.000 zł netto + VAT). Pozwany nie zaprzeczał także, że powód wykonał przyłącze zgodnie z umową, o czym świadczył także sporządzony przez strony protokół odbioru przyłącza z dnia 30 listopada 2015 r., z którego nie wynika, by przedmiot umowy wykonany przez powoda posiadał jakieś wady czy usterki. Nie było między stronami sporu także co do tego, że po wykonaniu umowy i sporządzeniu protokołu odbioru, powód wystawił na rzecz pozwanego fakturę VAT nr (...) na kwotę 70.110 zł brutto, z terminem zapłaty do dnia 7 grudnia 2015 r. oraz, że pozwany nie zapłacił powyższej kwoty w terminie wskazanym na fakturze. Bezspornym pozostawał też fakt, iż w dniu 13 stycznia 2016 r. pozwany uiszczył na poczet tej faktury kwotę 11.365,20 zł, w pozostałym zakresie powołując się na kompensatę wierzytelności przysługującej powodowi z tytułu wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. z własnymi wierzytelnościami w stosunku do powoda z tytułu wystawionych faktur nr (...).

Z powyższego wynikało zatem, że pozwany nie kwestionował tego, że powodowi przysługuje wymagalna wierzytelność z tytułu pozostałej części wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. w wysokości 58.744,80 zł, a jedynie przeciwstawił jej własne wierzytelności wynikające z faktur nr (...), wystawionych na rzecz powoda w dniu 12 stycznia 2016 r., w związku z poniesieniem przez pozwanego kosztów usług dźwigami, które – według twierdzeń pozwanego – na podstawie łączącej strony umowy i ustnych ustaleń, winien ponieść powód oraz twierdził, że dokonał ich potrącenia. Przy czym zarzut ten zasługiwałby na uwzględnienie, gdyby pozwany w toku procesu wykazał, że faktycznie posiadał względem powoda własną wymagalną wierzytelność i dokonał jej skutecznego potrącenia, skutkiem czego wierzytelność powoda uległaby umorzeniu.

Jeśli chodzi o należność wynikającą z faktury VAT nr (...) wystawionej przez firmę (...), to pozwany wykazał, iż winien ją ponieść powód.

Z łączącej strony umowy z dnia 27 maja 2015 r. wynikało bowiem, że do obowiązków sprzedawcy (powoda) należały w szczególności:

c) załadunek i transport wszystkich elementów turbiny z Niemiec do Polski na działkę w miejscowości wskazanej przez kupującego w § 1 ust. 1 pkt 2,

d) rozładunek turbiny na działce w miejscowości wskazanej przez kupującego w § 1 ust. 1 pkt 2 (§ 1 ust. 4 umowy).

Nadto sprzedający zobowiązał się także zapewnić wszelki sprzęt, materiały, surowce, zaplecze osobowe itp., potrzebne do załadunku, transportu, rozładunku, montażu i rozruchu turbiny (§ 2 ust. 5 umowy). Z powyższych zapisów umownych wynikało zatem jasno, że wszelkie koszty związane z rozładunkiem turbiny wiatrowej, winny obciążać powoda.

Nadto z zeznań pozwanego oraz świadków A. K. i M. C., którym powód nie zaprzeczył wynikało, że pozwanemu zależało na czasie, dlatego sam wynajął dźwigi do rozładunku turbiny, a powód – zgodnie z ustaleniami stron – miał zwrócić pozwanemu poniesione w związku z tym koszty.

Nie budziłoby także wątpliwości późniejsze potrącenie przez pozwanego tej wierzytelności z wzajemną wierzytelnością powoda z tytułu pozostałej części wynagrodzenia za wykonanie umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r., o ile zostałyby spełnione wszystkie przesłanki, niezbędne do skutecznego potrącenia. Fakturę VAT nr (...) na kwotę 70.110 zł brutto,

powód wystawił dopiero w dniu 1 grudnia 2015 r. Zatem stan wymagalności wierzytelności powoda zaistniał dopiero z dniem wskazanym na fakturze jako dzień płatności tj. z dniem 7 grudnia 2015 r.

Z kolei jeśli chodzi o należność wynikającą z faktury VAT nr (...), wystawionej przez (...) Sp. z o.o., za usługę żurawiem (...) i (...), to w pierwszej kolejności należy wskazać, że usługa ta – według twierdzeń pozwanego – miała dotyczyć złożenia łopaty z rotorem oraz przestawienia gondoli, a ostatecznie dotyczyła jedynie przestawienia gondoli i rozładowania rozdzielni elektrycznej. Jeśli chodzi o złożenie łopaty z rotorem, to niewątpliwie była to czynność z zakresu montażu turbiny, który wchodził w zakres przedmiotowy umowy z dnia 27 maja 2015 r. Zgodnie bowiem z § 1 ust. 5 umowy sprzedawca w zakresie elektrowni wiatrowej, o której mowa w § 1 ust. 1 umowy, dokonać miał m.in. montażu (posadowienia i skręcenia) wieży, skręcenia i zamontowania łopat i generatora. Sprzedawca (powód) w umowie tej zobowiązał się zapewnić wszelki sprzęt, materiały, surowce, zaplecze osobowe itp., potrzebne do załadunku, transportu, rozładunku, montażu i rozruchu turbiny (§ 2 ust. 5 umowy). Przy czym strony uzgodniły, że sprzedawca, na poczet wynajmu dźwigów do montażu turbiny oraz innego niezbędnego sprzętu ciężkiego otrzyma od kupującego zaliczkę na poczet kosztów wynajmu, która zostanie ustalona przez strony. Porozumienie co do warunków wynajmu dźwigów do montażu turbiny oraz innego niezbędnego sprzętu ciężkiego, strony miały zawrzeć w odrębnej umowie (§ 5 ust. 1, 6 i 8 umowy). Ostatecznie między stronami nie doszło do zawarcia odrębnej umowy w tej kwestii. Jednakże z ustaleń stron, potwierdzonych zeznaniami świadków A. K. i M. C. oraz pozwanego, a także korespondencją mailową (w szczególności wiadomością z dnia 26.11.2015 r) wynikało, że to pozwany miał pokryć koszty usług dźwigowych potrzebnych do złożenia elementów wiatraka (łopat z rotorem) oraz posadowienia już złożonego wiatraka. Wynika to jasno zwłaszcza z wiadomości e – mail z dnia 26 listopada 2015 r., w której pozwany informuje PHU (...) Sp. z o.o., że „dźwigi miały wykonać usługę skręcenia rotora do śmigieł dla firmy (...) ...(J. O.)”. Nadto powyższe ustalenia potwierdza fakt, że czynności skręcenia rotora do śmigieł dokonano w późniejszym terminie, przy użyciu dźwigów zamówionych przez pozwanego w firmie (...) Sp. z o.o., za które pozwany również zapłacił, a których to należności nie dochodził od powoda.

Z kolei jeśli chodzi o czynność rozładowania rozdzielni elektrycznej, to powstała ona w związku z zawarciem przez strony umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. dotyczącej budowy przyłącza elektroenergetycznego dla przedmiotowej elektrowni wiatrowej. W umowie tej strony nie zawarły żadnych postanowień dotyczących ponoszenia ewentualnych kosztów pracy dźwigów potrzebnych do wykonania przedmiotu umowy. Nie znajdowały także do tej umowy zastosowania postanowienia umowy z dnia 27 maja 2015 r., z uwagi na całkowicie różny przedmiot obu umów. Brak jest również innych dowodów świadczących o tym, która ze stron umowy miała ponosić koszty usług dźwigowych potrzebnych do wykonania jej przedmiotu. Jedynie z wiadomości e – mail z dnia 26 listopada 2015 r., wysłanej przez pozwanego do PHU (...) Sp. z o.o. wynika, że „dla firmy (...) Sp. z o.o. dźwigi miały wykonać (i wykonały) usługę zdjęcia rozdzielni”. Wprawdzie powód zaprzeczył, by ponosić miał jakiegokolwiek koszty usług dźwigowych, które – według niego – w całości ponieść miał pozwany. Jednakże na poparcie swoich twierdzeń w tym zakresie nie powołał żadnych dowodów. Zatem wobec braku innych dowodów, należało uznać, że koszty usług dźwigowych, w zakresie zdjęcia rozdzielni elektrycznej, obciążały powoda.

Natomiast kwestia przesunięcia na placu budowy gondoli, która następnie (zgodnie z przedmiotem umowy z dnia 27 maja 2015 r. i twierdzeniami powoda) miała zostać przez niego zamontowana na wieży, wynikała z organizacji placu budowy, za który odpowiadał powód jako wykonawca prac. Wynika to chociażby z treści wiadomości mailowej z dnia 17 listopada 2015 r., w której reprezentant powoda A. S. informuje pozwanego, że „dla prawidłowego ustawienia dźwigu głównego do montażu turbiny, wymagane jest przestawienie gondoli (...)” oraz, że „prowadził w tym zakresie rozmowy z firmami dźwigowymi i wstępnie ustalił termin wykonania prac na 19.11.2015 r.”, a także z wiadomości mailowej z dnia 26 listopada 2015 r., wysłanej przez pozwanego do PHU (...) Sp. z o.o. wynika, że „dla firmy (...) Sp. z o.o. dźwigi miały wykonać (i wykonały) usługę przesunięcia gondoli”. Stąd należało uznać, że koszty usług dźwigowych związanych z przesunięciem gondoli na placu budowy obciążały powoda.

Należy w tym miejscu wskazać, że z faktury nr (...), wystawionej przez (...) Sp. z o.o., za usługę żurawiem (...) i (...), nie wynika który z dźwigów miał wykonać złożenie łopaty z rotorem (której to czynności przy ich użyciu nie wykonano, przy czym, jak ustalono powyżej, koszty usług dźwigowych w tym zakresie powinien ponieść pozwany), a

który przestawienia gondoli i rozładowania rozdzielni elektrycznej (które to czynności wykonano, a których koszty – zgodnie z powyższymi ustaleniami – winny obciążać powoda). Mając jednak na uwadze fakt, iż z wiadomości e – mail z dnia 17 listopada 2015 r. pochodzącej od powoda wynika, że do przestawienia gondoli wymagane były dwa dźwigi, należało uznać, że całą należność wynikającą z powyższej faktury winien ponieść powód, albowiem do przestawienia gondoli przy użyciu żurawi (...) i (...) doszło, czego powód nie kwestionował.

Podobnie jak w przypadku należności wynikających z faktury nr (...), nie budziłoby wątpliwości sądu późniejsze potrącenie przez pozwanego wierzytelności wynikającej z poniesionych przez pozwanego za powoda kosztów usług dźwigami potrzebnymi do rozładunku rozdzielni elektrycznej i przesunięcia gondoli na placu budowy, z wzajemną wierzytelnością powoda z tytułu pozostałej części wynagrodzenia za wykonanie umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r., o ile zostałyby spełnione wszystkie przesłanki, niezbędne do skutecznego potrącenia. Fakturę VAT nr (...) na kwotę 70.110 zł brutto, powód wystawił dopiero w dniu 1 grudnia 2015 r. Zatem stan wymagalności wierzytelności powoda zaistniał dopiero z dniem wskazanym na fakturze jako dzień płatności tj. z dniem 7 grudnia 2015 r.

Jednakże w ocenie sądu I instancji, mimo istnienia wierzytelności pozwanego z tytułu poniesionych kosztów usług dźwigowych koniecznych do rozładunku turbiny, rozładunku rozdzielni elektrycznej i przesunięcia gondoli, które zgodnie z umowami stron i ustaleniami między nimi, winny obciążać powoda, zarzut potrącenia nie mógł zostać uwzględniony, z uwagi na niespełnienie wszystkich przesłanek potrzebnych do skutecznego dokonania potrącenia.

Przede wszystkim należy wskazać, że pozwany po wystawieniu na rzecz powoda faktur nr (...), próbował dokonać ich kompensaty umownej z wzajemną wierzytelnością powoda w stosunku do niego z tytułu zapłaty reszty wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r. Albowiem w treści powyższych faktur jako sposób zapłaty wpisał „kompensata” i uiszczył na rzecz powoda jedynie różnicę pomiędzy wyższą wierzytelnością powoda, a sumą wierzytelności wynikających z powyższych faktur.

W tym miejscu należy wskazać, że wyróżnia się dwa rodzaje potrącenia: potrącenie umowne i potrącenie ustawowe. Jeśli chodzi o pierwsze z nich, to korzystając z zasady swobody umów, strony mogą określić zasady umarzenia wzajemnych zobowiązań. Potrącenie uregulowane kodeksowo nie jest zatem jedyną formą rozliczeń między podmiotami posiadającymi względem siebie wzajemne wierzytelności. Tylko w przypadku potrącenia opartego na regulacji ustawowej, niezbędne jest zaistnienie przesłanek, o których mowa w art. 498 § 1 kc oraz złożenie oświadczenia o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 kc. Potrącenie umowne, zwane także kompensatą, nie jest uwarunkowane szczególnymi wymaganiami określonymi w wyżej wymienionych przepisach. To strony ustalają względem siebie zasady dokonywania potrąceń wzajemnych wierzytelności czy to istniejących czy też przyszłych, umową nieuregulowaną przepisami ustawy, której celem jest modyfikacja sposobu wykonania istniejącego zobowiązania (art. 353¹ kc) (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 6.2.2020 r., (...)).

Jednakże jak wynika z korespondencji mailowej między stronami po wystawieniu przez pozwanego faktur nr (...) i po uiszczeniu przez niego jedynie części należności wynikającej z faktury wystawionej przez powoda nr (...), powód nie wyraził zgody na kompensatę umowną i odesłał pozwanemu faktury z dnia 12 stycznia 2016 r. bez ich księgowania nie uznając roszczeń pozwanego z tytułu poniesionych przez niego kosztów wynajęcia dźwigów. Nie mogło zatem budzić wątpliwości, że strony niniejszego sporu nie ustaliły między sobą i ostatecznie nie dokonały umownego potrącenia ewentualnej wierzytelności pozwanego względem powoda z tytułu kosztów usług dźwigowych koniecznych do rozładunku turbiny, rozładunku rozdzielni elektrycznej i przesunięcia gondoli, z wzajemną wierzytelnością powoda względem pozwanego z tytułu reszty wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r.

Natomiast pozwany – po braku akceptacji ze strony powoda na kompensatę umowną – nie dokonał potrącenia swojej wierzytelności na podstawie przepisów kodeksu cywilnego.

Zgodnie z treścią art. 498 § 1 i 2 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być

dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym; wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Zgodnie z treścią art. 499 k.c. potrącenia dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili kiedy potrącenie stało się możliwe.

Stosownie do treści cytowanego artykułu, potrącenie może być skutecznie dokonane, jeżeli łącznie spełnione są następujące przesłanki: wierzytelności muszą być (1) wzajemne, co oznacza, że każda ze stron jest wierzycielem drugiej i jednocześnie jej dłużnikiem, muszą być one (2) jednorodnjowe, wierzytelność strony korzystającej z potrącenia ma być (3) wymagalna i (4) zaskarżalna.

Od potrącenia jako czynności materialnoprawnej odróżnić należy zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa jest w art. 499 k.c., jest czynnością materialnoprawną powodującą – w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 k.c. – odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności. Natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialną podstawę zarzutu potrącenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r., (...)). W orzecznictwie został również wyrażony pogląd, że jeżeli oświadczenie o potrąceniu zostanie złożone przed procesem, to w razie dojścia do procesu o roszczenie wierzyciela wzajemnego, obrona pozwanego nie może polegać na podniesieniu zarzutu potrącenia, lecz zarzutu nieistnienia roszczenia powoda ze względu na umorzenie wierzytelności przed wszczęciem procesu. Natomiast w trakcie postępowania sądowego uprawniony może połączyć w jednym oświadczeniu obie czynności: złożenie oświadczenia woli o potrąceniu i zgłoszenie zarzutu potrącenia (por. wyrok SN z dnia 7 marca 2012 r. sygn. (...)).

W tym miejscu należy wskazać, że pozwany przed wszczęciem niniejszego postępowania nie składał powodowi oświadczenia o potrąceniu ewentualnych wierzytelności przysługujących mu z tytułu kosztów usług dźwigowych koniecznych do rozładunku turbiny, rozładunku rozdzielni elektrycznej i przesunięcia gondoli w trybie art. 499 kc w zw. z art. 498 kc, a jedynie w dniu 12 stycznia 2016 r. wystawił faktury nr (...), doręczył je powodowi i próbował dokonać kompensaty umownej należności wynikających z tych faktur z wierzytelnością powoda z tytułu zapłaty wynagrodzenia za wykonanie umowy z dnia 31 sierpnia 2015 r., uiszczając na rzecz powoda jedynie różnicę. Powyższa sekwencja czynności nie mogła w ocenie sądu być uznana za oświadczenie o potrąceniu, albowiem z uwagi na prawną doniosłość oświadczenia o potrąceniu mającego charakter prawnokształtujący, oświadczenia takiego nie można złożyć w sposób dorozumiany, per facta concludentia (por. wyr. SA w Gdańsku z 10.7.2020 r., (...), L. Stępiak, Potrącenie w systemie, s. 125–126; zob. też Ł. Błaszczak, Zarzut potrącenia w procesie cywilnym (art. 203⁽¹⁾ KPC), Warszawa 2019, s. 21; wyr. cyt. wyżej, Nb 8 oraz wyr. SN z 12.10.2007 r., (...)).

Nadto faktury wystawione przez pozwanego w swojej treści nie zawierały wskazania z jaką wzajemną wierzytelnością powoda dokonywane jest potrącenie. Wynikało to jedynie z tytułu przelewu. Jednakże w ocenie sądu za oświadczenie woli o potrąceniu, nie można było uznać czynności technicznej przelania na rachunek powoda kwoty niższej, aniżeli wynikająca z wystawionej przez niego faktury z dnia 1 grudnia 2015 r., ze wskazaniem w tytule przelewu także numerów faktur wystawionych przez pozwanego. Jak już bowiem wyżej wskazano, w ocenie sądu wykluczone jest złożenie oświadczenia o potrąceniu w sposób dorozumiany.

W ocenie sądu w toku niniejszego procesu pozwany także nie złożył powodowi oświadczenia o potrąceniu ewentualnej własnej wierzytelności w stosunku do niego w wysokości 58.744,80 zł. Podniósł jedynie procesowy zarzut potrącenia powołując się na fakt złożenia przed procesem oświadczenia o potrąceniu, przez upoważnionego pracownika pozwanego A. K. Co – mając na uwadze profesjonalną obsługę pozwanego w tym procesie – nie było wystarczające do uznania skuteczności złożonego oświadczenia o potrąceniu.

Mając jednak na uwadze fakt, iż w toku procesu uprawniony może połączyć w jednym oświadczeniu obie czynności: złożenie oświadczenia woli o potrąceniu i zgłoszenie zarzutu potrącenia, a także uwzględniając fakt umocowania pełnomocników pozwanego do dokonania potrącenia wierzytelności przysługującej pozwanemu w stosunku do powoda i intepretując na korzyść pozwanego czynności dokonywane w procesie przez jego pełnomocników, należało

uznać, że takie oświadczenie o potrąceniu mogło zostać powodowi złożone wraz z doręczeniem mu odpisu sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Przy czym nawet gdyby potraktować jako oświadczenie o potrąceniu ustawowym, sprzeciw od nakazu zapłaty wraz z dołączonymi do niego fakturami nr (...) oraz potwierdzeniem zapłaty kwoty 11.365,20 zł, to i tak nie spowodowałyby to skutku w postaci umorzenia wierzytelności powoda dochodzonej w tym postępowaniu, a co za tym idzie – oddalenie powództwa głównego, albowiem w ocenie sądu pozwany nie postawił swojej wierzytelności w stan wymagalności, gdyż nigdy (ani przed procesem, ani w jego toku) nie wezwał powoda do jej zapłaty. Nie budziło przy tym wątpliwości, że termin spełnienia świadczenia wynikającego z wystawionych przez pozwanego faktur nr (...) nie był oznaczony (w fakturach tych nie wskazano do kiedy należność nimi stwierdzona ma być zapłacona), ani nie wynikał z treści czynności prawnej, a zatem świadczenie powinno być przez niego spełnione niezwłocznie po wezwaniu (art. 455 kc).

Pozwany natomiast nigdy nie wezwał powoda do zapłaty kwoty 58.744,80 zł. Nie została zatem spełniona przesłanka wymagalności wierzytelności potrącającej, o której mowa w art. 498 kc.

Sąd I instancji podzielił przy tym wyrażony w orzecznictwie i piśmiennictwie pogląd, że „oświadczenie o potrąceniu nie zastępuje, ani nie zawiera w sobie wezwania dłużnika do zapłaty w odniesieniu do zobowiązań bezterminowych. Zastosowanie takiego swoistego skrótowego prawa, nie znajduje bowiem uzasadnienia w przepisach ustawy” (por. wyr. SN z dnia 16.12.2015 r., (...)). Zatem złożone „oświadczenie” o potrąceniu było bezskuteczne, albowiem dotyczyło wierzytelności niewymagalnej. A kolejne oświadczenie o potrąceniu nie zostało przez pozwanego w toku procesu złożone.

Mając na uwadze powyższe, a także uwzględniając wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego, Sąd Okręgowy uznając powództwo główne w całości za uzasadnione, na podstawie powołanych wyżej przepisów zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 58.744,80 zł.

O odsetkach ustawowych i odsetkach ustawowych za opóźnienie sąd ten orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Na podstawie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Sąd Okręgowy w punkcie II wyroku orzekł o kosztach procesu obciążając nimi w odniesieniu do powództwa głównego w całości pozwanego, jako stronę przegrywającą spór w instancji, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu na podstawie art. 108 § 1 zd. 2 kpc.

Apelację od powyższego wyroku w odniesieniu do rozstrzygnięcia z powództwa głównego wniósł pozwany J. O.. Apelujący zarzucił:

I. Naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1} art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i błędy w ocenie wiarygodności dowodów, niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności poprzez:

a. błędne przyjęcie, iż pozwany nie udowodnił, że wzywał do zapłaty powoda wierzytelności objętych fakturą VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 40.855,20 zł oraz wierzytelności objętych fakturą VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 17.859,60 zł, w związku z czym powód postawił obie wierzytelności objęte w/w fakturami w stan wymagalności, najpóźniej w dacie odbioru faktury, a zatem od tej daty należy liczyć termin wymagalności roszczenia;

b. błędnym przyjęciem przez Sąd I instancji, iż procesowy zarzut potrącenia złożony przez pełnomocnika pozwanego w sprzeciwie z dnia 01.06.2016 r. od nakazu zapłaty z dnia 13.05.2016 r., sygn. akt: (...) nie uprawniał pełnomocnika procesowego do złożenia jednocześnie materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu, podczas gdy takie uprawnienie wynika wprost z pełnomocnictwa szczególnego z dnia 23.05.2016 r. załączonego do sprzeciwu od nakazu zapłaty;

c. błędnym przyjęciem przez Sąd I instancji, iż pełnomocnik strony powodowej nie był uprawniony do odbioru oświadczeń materialnoprawnych, podczas gdy takie uprawnienie wynika z załączonego pełnomocnictwa z dnia

14.03.2016 r. do pozwu, a oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności zostało mu doręczone wraz ze sprzeciwem powoda od nakazu zapłaty z dnia 13.05.2016 r. sygn. akt: (...), które to zostało złożone przez pełnomocnika pozwanego wraz z zarzutem procesowym potrącenia.

II, naruszenie prawa materialnego:

1.art. 445 k.c. przez błędne uznanie, iż pozwany nie postawił w stan wymagalności wierzytelności objętych fakturą VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 40.855,20 zł oraz wierzytelności objętych fakturą VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 17.859,60 zł, podczas gdy z treści przedmiotowych faktury wynika, żądanie zapłaty przedmiotowych wierzytelności, których termin spełnienia zobowiązania zgodnie z art. 455 k.c. powinien być spełniony niezwłocznie przez powoda, który w przedmiotowej sprawie został określony jako w tym samy dniu, co data wystawienia przedmiotowych faktur.

2. art. 498 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 499 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i błędne uznanie, że nie doszło do skutecznego potrącenia wzajemnych wierzytelności, podczas gdy strony niniejszego postępowania są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze i obie wierzytelności są wymagalne w konsekwencji w wskutek potrącenia obie wierzytelności uległy umorzeniu.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, oraz

zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego w I instancji i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za postępowanie w II instancji.

Powód nie zajął stanowiska co do apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia powództwa głównego i przyjmuje je za własne, podzielając także pogląd Sądu I instancji w odniesieniu do przyjęcia, że :pozwanemu przysługiwały wobec powoda wierzytelności objęte fakturą VAT nr (...),r na 40.885,20zł i fakturą VAT (...),r na kwotę 17.859,60zł , pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty złożył materialnoprawne oświadczenie o potrąceniu powyższych wierzytelności oraz zgłosił procesowy zarzut potrącenia, pełnomocnicy stron byli umocowani do dokonania potrącenia i przyjęcia oświadczenia o potrąceniu. Błędem Sądu I instancji było natomiast uznanie , że wierzytelności przedstawione do potrącenia nie były wymagalne , stąd potrącenie nie wywołało żadnego skutku, co słusznie zarzucił apelujący. Sąd Apelacyjny podziela w całości pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 02.03.2017r ,sygn. (...),że „ aby mogło dojść do potrącenia, spełnione być muszą łącznie cztery przesłanki: wzajemność wierzytelności, jednorodność świadczeń, wymagalność wierzytelności, zaskarżalność wierzytelności. Przesłanka wymagalności niewątpliwie, dotyczy wierzytelności potrącającego. Wynika to z faktu, że potrącenie jest jednoznaczne z przymusowym zaspokojeniem tej wierzytelności, a nie można prowadzić egzekucji wierzytelności niewymagalnej, z kolei zobowiązany może spłacić wierzytelność przed nadejściem terminu świadczenia. Dla wywołania skutków potrącenia w postaci umorzenia wierzytelności, konieczna jest wymagalność wierzytelności potrącającego, albowiem umorzenie może nastąpić nie wcześniej niż w momencie, gdy wierzytelności staną się wymagalne. Oceny wymagalności roszczenia należy dokonywać z uwzględnieniem unormowania zawartego w art. 455 k.c. W myśl tego artykułu, jeżeli termin świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W judykaturze od dawna prezentowany jest pogląd, że wezwanie do wykonania świadczenia nie wymaga żadnej szczególnej formy, wystarczy jeśli wierzyciel wyrazi je w sposób dostateczny (art. 60 k.c.) przez swoje zachowanie swoją wolę, aby dłużnik spełnił świadczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1972 r., LEX nr 7184).Z kolei w literaturze podkreślono, że znaczenie wezwania wierzyciela, stosownie do art. 455 k.c. polega na tym, że z jego chwilą na

dłużniku zaczyna ciążyć obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia. Wezwanie jest więc jednostronnym oświadczeniem o charakterze prawokształtującym. Nie wymaga ono szczególnej formy i może zostać złożone w sposób dowolny (wyraźny lub dorozumiany). Wezwania zatem można dokonać ustnie lub pisemnie, w tym również w formie telefonicznej, telegraficznej czy też teleksowej. Każdorazowo na wierzycielu ciąży obowiązek udowodnienia, że dłużnik powziął wiadomość o wezwaniu (art. 6 i 61 k.c.). W literaturze zaprezentowano nawet pogląd, że jest to przejaw woli podobny do oświadczenia woli, do którego należy stosować przepisy o oświadczeniach woli w drodze analogii. Wierzyciel wzywając dłużnika do wykonania zobowiązania może posłużyć się w tym względzie wszelkimi sposobami, które ujawniają wolę przyjęcia oznaczonego świadczenia (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992 r., OSNC 1992, Nr 12, poz. 219). Wystarczy więc, że wierzyciel wyrazi w sposób dorozumiany przez swe zachowanie wolę, aby dłużnik spełnił świadczenie. Termin spełnienia świadczenia określa sama ustawa, art. 455 k.c. bowiem wyraźnie stanowi, że dłużnik ma spełnić świadczenie "niezwłocznie" po wezwaniu go do wykonania. Termin "niezwłocznie" oznacza termin realny, mający na względzie okoliczności miejsca i czasu."

W świetle powyższego stwierdzić należy, że wystawienie faktury VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 40.885,20 zł oraz faktury VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 17.859,60 zł, zawierających słowo do zapłaty ,było wezwaniem do zapłaty kwot wyszczególnionych w tych fakturach, natomiast zgodnie z art. 455 k.c. świadczenie objęte przedmiotowymi fakturami powinno być spełnione niezwłocznie. Pozwany wykazał także ,że faktura VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 40.885,20 zł oraz faktura VAT nr (...) z dnia 12.01.2016 r. na kwotę 17.859,60 zł, zostały prawidłowo doręczone stronie powodowej, czego potwierdzeniem są potwierdzenia nadania załączone do sprzeciwu pozwanego oraz dalsza korespondencja e-mailowa prowadzona pomiędzy stronami potwierdzająca tą okoliczność. Na przedmiotowych fakturach oznaczona została data wystawienia, data sprzedaży, kwota do zapłaty, dane podmiotu wystawiającego faktury oraz dane podmiotu zobowiązanego do zapłaty, a także określenie jakiej usługi przedmiotowa należność objęta fakturami dotyczy.

Z powyższego wynika zatem ,że objęte potrąceniem wierzytelności pozwanego były wymagalne w dacie dokonania potrącenia (sprzeciw z 01.06.2016r), zatem potrącenie wywołało skutek w postaci umorzenia wzajemnych wierzytelności stron do kwoty 58.744,80zł , co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem powództwa. (art. 386§1k.p.c w zw. z art. 498§2k.c.) Z uwagi na retroaktywny skutek potrącenia umorzeniu uległ także obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie. Retroaktywność tego oświadczenia powoduje, że za niebyłe uznać należy te następstwa wierzytelności, które wiążą się z upływem czasu.(art. 499k.c.).

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia była zmiana orzeczenia o kosztach procesu za I instancję , którymi obciążono w całości powoda jako stronę przegrywającą sprawę, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu. (art. 98§1 i 3k.p.c. w zw. z art.108§1zd.2k.p.c).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1i3 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą sprawę w instancji odwoławczej. Na zsządzone koszty złożyła się opłata od apelacji w kwocie 2938zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 4050zł obliczone stosownie do §10ust.1 pkt.2 w zw. z§2pkt.6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 10.2015r w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018.265j.t.).

Małgorzata Kaźmierczak

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

W Portalu Informacyjnym umieściła:

sekr. sąd. Patrycja Amiławska